Nr 12

Justitieutskottets betänkande med anledning av propositionen 1975:19 om lagstiftning om skydd mot avlyssning jämte motioner

Propositionen

I propositionen 1975:19 (justitiedepartementet) har regeringen efter hörande av lagrådet föreslagit riksdagen att anta förslag till

1. lag om ändring i brottsbalken,
2. lag om ändring i rättegångsbalken,
3. lag om ändring i skadeståndslagen (1972:207),
4. lag om ändring i radiolagen (1966:755).

Med anledning av propositionen har väckts två motioner som redovisas nedan (s. 10).

Rörande propositionens huvudsakliga innehåll hänvisar utskottet till vad utskottet anför på s. 10.

De vid propositionen fogade lagförslagen är följande.

1 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Härigenom förordnas i fråga om brottsbalken,
dels att 4 kap. 11 § skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i balken skall införas två nya paragrafer, 4 kap. 9 a § och 4 kap. 9 b §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 kap.
	9 a §
	Den som i annat fall än som sägs i 8 § olovligen medelst tekniskt hjälpmedel för återgivning av ljud i hemlighet avlyssnar eller upptager tal i enrum, samtal mellan andra eller förhandlingar vid sammanträde eller annan sammankomst, vartill allmänheten icke äger tillträde och som han själv icke deltager i eller som han obehörigen berett sig tillträde till, dömes för olovlig avlyssning till böter eller fängelse i högst två år.
	9 b §
	Om någon anbringar tekniskt hjälpmedel med uppsåt att bryta telehemlighet på sätt som sägs i 8 § eller att utföra brott som sägs i 9 a §, dömes för förberedelse till sådant brott till böter eller fängelse i högst två år, om han ej är förfallen till ansvar för fullbordat brott.
	11 §
Hemfridsbrott eller olaga intrång som ej är grovt, ofredande	Hemfridsbrott eller olaga intrång som ej är grovt, *olovlig*

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
som icke förövats å allmän plats eller intrång i förvar må åtalas av åklagare allenast om målsägande angiver brottet till åtal eller ock åtal finnes påkallat ur allmän synpunkt. Detsamma skall gälla olaga tvång genom hot att åtala eller angiva annan för brott eller att om annan lämna menligt meddelande samt försök eller förberedelse till sådant brott.	*avlyssning som icke förövats å allmän plats eller förberedelse till sådant brott*, ofredande som icke förövats å allmän plats eller intrång i förvar må åtalas av åklagare allenast om målsägande angiver brottet till åtal eller ock åtal finnes påkallat ur allmän synpunkt. Detsamma skall gälla olaga tvång genom hot att åtala eller angiva annan för brott eller att om annan lämna menligt meddelande samt försök eller förberedelse till sådant brott.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

2 Förslag till

Lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom förordnas, att 5 kap. 1 § rättegångsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

5 kap.

1 §[1]

Förhandling vid domstol skall vara offentlig.

Kan det antagas, att vid förhandling skall förekomma något, som är stötande för anständigheten och sedligheten, eller att till följd av offentligheten något kan uppenbaras, som med hänsyn till rikets säkerhet bör hållas hemligt för främmande makt, äge rätten förordna, att förhandlingen skall hållas inom stängda dörrar. Förordnande, som nu sagts, må ock meddelas, om anledning förekommer, att till följd av offentligheten yrkeshemlighet skulle röjas.

I mål om ansvar för utpressning må rätten, *om målsäganden begär det eller rätten eljest finner det lämpligt*, förordna, att förhandling skall hållas inom stängda dörrar. Förhandling, som under förundersökning i brottmål äger rum vid domstol, skall hållas inom stängda dörrar, om den misstänkte begär det eller rätten finner, att offentligheten skulle vara till men för utredningen. I brottmål skall, när skäl äro därtill, förhandling som angår personundersökning, sinnesundersökning eller annan utredning rörande den tilltalades levnadsomständigheter och personliga förhållanden i övrigt, äga rum inom stängda dörrar.

I mål om ansvar för utpressning, *brytande av post- eller telehemlighet, intrång i förvar eller olovlig avlyssning samt i mål om ersättning för skada i anledning av sådant brott* må rätten förordna, att förhandling skall hållas inom stängda dörrar, *om rätten finner att offentligheten skulle vara till men för enskild.* Förhandling, som under förundersökning i brottmål äger rum vid domstol, skall hållas inom stängda dörrar, om den misstänkte begär det eller rätten finner, att offentligheten skulle vara till men för utredningen. I brottmål skall, när skäl äro därtill, förhandling som angår personundersökning, sinnesundersökning eller annan utredning rörande den tilltalades levnadsomständigheter

[1] Senaste lydelse 1964:166.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	och personliga förhållanden i övrigt, äga rum inom stängda dörrar.

Förhör med den som är under femton år eller lider av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten må hållas inom stängda dörrar.

Är eljest för särskilt fall föreskrivet, att förhandling må hållas inom stängda dörrar, vare det gällande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

3 Förslag till

Lag om ändring i skadeståndslagen (1972:207)

Härigenom förordnas, att 5 kap. 1 §[1] skadeståndslagen (1972:207) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 kap.	
1 §	
Bestämmelserna i denna lag om skyldighet att ersätta personskada tillämpas också i fråga om lidande, som någon tillfogar annan genom brott mot den personliga friheten, genom annat ofredande, som innefattar brott, eller genom ärekränkning eller dylik brottslig gärning.	Bestämmelserna i denna lag om skyldighet att ersätta personskada tillämpas också i fråga om lidande, som någon tillfogar annan genom brott mot den personliga friheten, genom annat ofredande, som innefattar brott, *genom brytande av post- eller telehemlighet, intrång i förvar eller olovlig avlyssning* eller genom ärekränkning eller dylik brottslig gärning.

Den som har gjort sig skyldig till ärekränkning eller dylik brottslig gärning eller som eljest är skadeståndsskyldig med anledning av sådant brott kan på yrkande av den kränkte i mål om gärningen efter omständigheterna åläggas att bekosta tryckning i en eller flera tidningar av dom i målet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

[1] 1 kap. 3 § och 5 kap. 6 § enligt förslag i prop. 1975:12.

4 Förslag till Lag om ändring i radiolagen (1966:755)

Härigenom förordnas i fråga om radiolagen (1966:755)[1], att 2, 4 och 10 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[2]	
Radiosändare får här i riket eller på svenskt fartyg eller luftfartyg utom riket innehas eller användas endast av den som erhållit tillstånd av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Tillstånd meddelas för viss tid.	Radiosändare får här i riket eller på svenskt fartyg eller luftfartyg utom riket innehas eller användas endast av den som erhållit tillstånd av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. *Sådant tillstånd erfordras även för innehav här i riket av radiosändare som är ofullständig eller av byggsats för tillverkning av radiosändare.* Tillstånd meddelas för viss tid. *Införsel till riket av radiosändare, ofullständig radiosändare eller byggsats för tillverkning av radiosändare är tillåten endast för den som har tillstånd enligt första stycket.* *Radiosändare, ofullständig radiosändare eller byggsats för tillverkning av radiosändare får ej överlåtas eller upplåtas till den som saknar tillstånd enligt första stycket.*
Regeringen äger förordna om avgift för innehav av radiosändare.	
4 §[2]	
Bestämmelserna i 2 och 3 §§ äga ej tillämpning på radiosändare eller mottagare på utländskt fartyg, luftfartyg eller motorfordon.	Bestämmelserna i 2 § *första, andra och fjärde styckena samt* 3 § äga ej tillämpning på radiosändare eller mottagare på utländskt fartyg, luftfartyg eller motorfordon.

[1] Lagen omtryckt 1972:240.
[2] Med nuvarande lydelse avses lydelse enligt prop. 1975:8.

Nuvarande lydelse *Föreslagen lydelse*

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer äger meddela föreskrifter för innehav och användning av sådan radiosändare och mottagare.

10 §[1]

Den som innehar eller använder radiosändare i strid *mot bestämmelserna i denna lag eller* mot villkor som föreskrivits vid meddelande av tillstånd *enligt 2 § eller som* driver verksamhet i strid mot bestämmelserna i 5 § *dömes till böter eller fängelse i högst ett år.* Sändare som använts såsom hjälpmedel vid *eller* varit föremål för brott enligt *denna lag* kan förklaras förverkad. Bestämmelserna i 36 kap. brottsbalken äga därvid tillämpning.

Den som bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 4 § andra stycket *dömes till böter eller fängelse i högst ett år. Detta gäller dock ej i* fråga om radiosändare eller mottagare på örlogsfartyg, militärt luftfartyg eller militärt motorfordon.

Till böter eller fängelse i högst ett år dömes den som

1. innehar eller använder radiosändare *utan att ha tillstånd enligt 2 § första stycket eller använder radiosändare* i strid mot villkor som föreskrivits vid meddelande av *sådant* tillstånd,

2. innehar ofullständig radiosändare eller byggsats för tillverkning av radiosändare utan att ha erhållit tillstånd enligt 2 § första stycket,

3. uppsåtligen eller av oaktsamhet överlåter eller upplåter radiosändare, ofullständig radiosändare eller byggsats för tillverkning av radiosändare i strid mot bestämmelsen i 2 § tredje stycket,

4. driver verksamhet i strid mot bestämmelserna i 5 §, eller

5. bryter mot föreskrift som meddelats med stöd av 4 § andra stycket *om det ej är* fråga om radiosändare eller mottagare på örlogsfartyg, militärt luftfartyg eller militärt motorfordon.

Sändare som använts såsom hjälpmedel vid *brott enligt första stycket 4 och radiosändare, ofullständig radiosändare eller byggsats för tillverkning av radiosändare som* varit föremål för brott enligt

[1] Med nuvarande lydelse avses lydelse enligt prop. 1975:8.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	första stycket 1, 2 eller 3 kan förklaras förverkad. Bestämmelserna i 36 kap. brottsbalken äga därvid tillämpning.
	Om ansvar för den som bryter mot 2 § andra stycket finns bestämmelser i lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1975.

Den som vid lagens ikraftträdande innehar ofullständig radiosändare eller byggsats för tillverkning av radiosändare och avser att behålla radiosändaren eller byggsatsen skall före utgången av oktober 1975 söka tillstånd att inneha egendomen i enlighet med vad som sägs i denna lag. Göres ansökan inom den föreskrivna tiden får sändaren eller byggsatsen innehas utan tillstånd till dess tillståndsfrågan slutligt prövats. Avslås ansökningen skall innehavaren avhända sig egendomen inom två månader från dagen för avslagsbeslutet. Sker det dömes ej till ansvar.

Motionerna

I motionen 1975:1837 av herr Hermansson m. fl. (vpk) hemställs

1. att riksdagen uttalar sig för en lagstiftning innebärande att tillstånd skall erfordras för innehav, införsel och överlåtelse av teknisk utrustning för olaga avlyssning, samt

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om framläggandet av förslag till författningstext härför i princip enligt i SOU 1970:47 s. 12 utformat lagförslag.

I motionen 1975:1849 av fru Lindquist m. fl. (m) hemställs

1. att riksdagen uttalar att det vid straffmätningen för olovlig avlyssning bör bedömas som en försvårande omständighet om avlyssningen riktar sig mot den enskildes hem,

2. att riksdagen hos regeringen begär att integritetsskyddskommittén får i uppdrag att ytterligare överväga möjligheterna av näringsrättsliga åtgärder rörande integritetsfarlig apparatur.

Utskottet

I propositionen läggs fram förslag om nya straffbestämmelser i brottsbalken till skydd mot olovlig avlyssning med tekniska hjälpmedel.

Brottet, som har betecknats som olovlig avlyssning, föreslås innefatta avlyssning eller upptagning som sker i hemlighet och som avser tal i enrum, samtal mellan andra och förhandlingar vid sammanträde eller annan sammankomst vartill allmänheten inte äger tillträde och som gärningsmannen inte själv deltar i eller som han obehörigen berett sig tillträde till. Även ett olovligt anbringande av tekniska hjälpmedel med uppsåt att utföra olovlig avlyssning eller inspelning föreslås bli straffsanktionerat.

I propositionen föreslås även att sådan ändring vidtas i rättegångsbalken att i mål om bl. a. olovlig avlyssning rätten kan förordna att förhandling skall hållas inom stängda dörrar om rätten finner att offentligheten skulle vara till men för enskild.

Vidare föreslås en ändring i skadeståndslagen som innebär att ersättning för personligt lidande, s. k. ideellt skadestånd, skall kunna utdömas på grund av bl. a. olovlig avlyssning.

Slutligen föreslås vissa ändringar i radiolagen angående tillstånd att inneha och använda radiosändare eller därmed jämställt material, bl. a. byggsatser för tillverkning av radiosändare. Syftet med förslaget i denna del är att minska riskerna för missbruk av radiosändare till men för annans integritet.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 1975.

Till grund för propositionens förslag ligger ett av integritetsskyddskommittén år 1970 avgivet betänkande (SOU 1970:47) Skydd mot avlyssning.

Under senare år har den tekniska utvecklingen i fråga om ljudupptag-

ningsapparatur skapat stora möjligheter för den som så önskar att i hemlighet skaffa sig upplysningar om andras förhållanden. Mikrofoner, radiosändare och bandspelare tillverkas numera i sådant format att de lätt kan döljas, och det finns avlyssningsapparatur som tillåter avlyssning på stora avstånd eller genom väggar och stängda fönster. Beståndsdelarna i apparater som kan användas för avlyssning säljs i den vanliga butikshandeln, och priset för dem är i allmänhet lågt. Byggsatser och beskrivningar till exempelvis radiosändare tillhandahålls genom bl. a. postorderfirmor, vilka även saluför apparatur som är särskilt utformad för avlyssningsändamål.

Möjligheterna att inom ramen för gällande lagstiftning komma till rätta med de integritetsproblem som den moderna ljudupptagningstekniken fört med sig är begränsade. Mot den angivna bakgrunden anser utskottet att riskerna för att den enskildes privatliv obehörigen skall blottläggas eller att affärs- eller yrkeshemligheter skall avslöjas har ökat i oroväckande grad. Utvecklingen tyder på att riskerna kan bli än mer påtagliga i framtiden. Utskottet ser därför med tillfredsställelse att förslag nu framlagts som syftar till att förhindra integritetskränkningar genom olovlig avlyssning.

De föreslagna nya bestämmelserna i 4 kap. brottsbalken riktar sig mot i princip all olovlig avlyssning eller inspelning var den än äger rum. Det skall emellertid vara fråga om åtgärder av en utomstående person. Utanför det straffbara området faller således olovlig upptagning, som i hemlighet utförs av en av deltagarna i ett samtal eller ett sammanträde. Enligt utskottets mening kan – såsom påpekas i motionen 1849 – naturligtvis en sådan upptagning av en sammanträdesdeltagare framstå som i hög grad illojal och klandervärd. I likhet med departementschefen anser emellertid utskottet att det här ytterst är en fråga om det förtroende som man hyser för den eller de personer med vilka samtalet förs eller som i övrigt synbarligen har möjligheter att ta del därav. Det bör också beaktas att, som departementschefen närmare utvecklar, en utvidgning av det straffbara området till att omfatta även gärningar som begås av samtalsdeltagare skulle medföra betydande praktiska svårigheter och gränsdragningsproblem. Med hänsyn till bl. a. det anförda och med beaktande av att propositionens förslag i denna del överensstämmer med innebörden av gällande dansk och norsk rätt på detta område ansluter sig utskottet liksom motionärerna till den föreslagna avgränsningen av det straffbara området.

I motionen 1849 begärs att riksdagen skall uttala att det vid straffmätningen skall bedömas som en försvårande omständighet att avlyssning riktat sig mot enskilds hem.

Självfallet gör sig den enskildes behov av skydd mot integritetsangrepp genom avlyssning särskilt starkt gällande inom hans bostad. Utskottet delar därför motionärernas uppfattning att det kan finnas skäl att anse det som en försvårande omständighet om olovlig avlyssning riktats mot den enskildes hem. Samtidigt bör det dock beaktas att det från den enskildes synpunkt många gånger kan vara minst lika angeläget att vad som avhandlas utanför

den egna bostaden inte blir avlyssnat i hemlighet. Som departementschefen anför har sålunda också butikskunder, restaurangbesökare, gäster eller andra tillfälliga besökare som uppehåller sig i annans bostad eller personer som befinner sig i bilar eller liknande ett berättigat krav på att kunna känna sig trygga gentemot åtgärder av det slag som det här är fråga om. Olovlig avlyssning kan därför framstå som i lika hög grad straffvärd varhelst den mot vilken avlyssningen riktas än befinner sig. Mot den angivna bakgrunden vill utskottet ansluta sig till departementschefens uppfattning att avlyssning i princip bör vara straffbar var den än äger rum. Vid straffmätningen för olovlig avlyssning bör enligt utskottets mening samtliga omständigheter kring brottet vägas in. Avgörande betydelse kan därför inte alltid tillmätas det förhållandet att avlyssningen riktats mot ett hem. Under hänvisning till vad sålunda anförts anser utskottet att motionen 1849 i nu behandlad del inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Propositionens förslag till ändring i rättegångsbalken innebär bl. a. att i mål om brytande av post- eller telehemlighet, intrång i förvar eller olovlig avlyssning, rätten kan förordna att förhandling skall hållas inom stängda dörrar om rätten finner att offentligheten skulle vara till men för enskild. Under samma förutsättning skall offentligheten kunna inskränkas även i mål om ersättning i anledning av sådant brott eller utpressning. I sistnämnda hänseende innebär förslaget en från principiell synpunkt viktig utvidgning av möjligheterna att i tvistemål hålla förhandling inför stängda dörrar. Enligt gällande ordning får offentligheten i huvudsak inskränkas endast i familjemål eller då det kan antas att vid förhandling förekommer något som är stötande för anständigheten och sedligheten eller då anledning förekommer att till följd av offentligheten yrkeshemlighet skulle röjas.

Otvivelaktigt förhåller det sig så att högst personliga förhållanden kan komma att bli avslöjade genom brott som utpressning, brytande av post- eller telehemlighet, intrång i förvar och olovlig avlyssning och att ett uppenbarande av dessa förhållanden vid en offentlig domstolsförhandling av målsäganden kan upplevas som högst besvärande. Därest inte målsäganden kan beredas skydd mot att uppgifter om hans privatliv kommer till allmän kännedom vid en kommande rättegång, torde det enligt utskottets mening föreligga en beaktansvärd risk för att han underlåter att ange brott av ifrågavarande art till åtal eller utnyttja sin rätt att få skadestånd av gärningsmannen. Ett iakttagande av offentlighetsprincipen i dessa fall skulle alltså kunna medföra att syftet med den nya lagstiftningen i viss mån blev förfelat. Med hänsyn härtill har utskottet ingen erinran mot de föreslagna ändringarna i rättegångsbalken.

Vid sidan av de straffrättsliga sanktionerna till skydd mot integritetsangrepp med akustiska hjälpmedel föreslås i propositionen viss lagstiftning av näringsrättslig karaktär. Förslaget innebär att det enligt radiolagen gällande tillståndstvånget beträffande innehav av radiosändare utsträcks till att omfatta även radiosändare, som är ofullständig, och byggsats för till-

verkning av radiosändare. Vidare föreslås att radiosändare, ofullständig radiosändare och byggsats inte skall få importeras utan tillstånd eller överlåtas eller upplåtas till den som saknar tillstånd. Till de föreslagna bestämmelserna om tillstånd anknyter vissa straffstadganden och förverkandebestämmelser.

Det framlagda förslaget till ändring i radiolagen bygger i allt väsentligt på förslag som framlagts av integritetsskyddskommittén. Utskottet har ingen erinran mot propositionen i denna del.

Behovet av ytterligare näringsrättsliga åtgärder som ett led i strävandena att försvåra integritetsangrepp uppmärksammas i motionerna 1837 och 1849. I den förstnämnda motionen begärs att riksdagen skall uttala sig för en lagstiftning som innebär att tillstånd skall erfordras för innehav, införsel och överlåtelse av teknisk utrustning för olaga avlyssning samt att riksdagen skall föreläggas förslag till sådan lagstiftning, vilken i princip bör utformas i enlighet med ett av integritetsskyddskommittén framlagt förslag till fullmaktslag. I motionen 1849 yrkas att nämnda kommitté får i uppdrag att ytterligare överväga möjligheterna av näringsrättsliga åtgärder rörande integritetsfarlig apparatur.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att åtgärder på det näringsrättsliga området skulle vara ägnade att förstärka det straffrättsliga skyddet mot olovlig avlyssning och vara av betydelse från brottsförebyggande synpunkt. Möjligheterna att ingripa med åtgärder av näringsrättslig karaktär mot andra akustiska apparater än radiosändare synes emellertid nu begränsade. Frågan har ingående övervägts av integritetsskyddskommittén (SOU 1970:47 s. 81–86) som på anförda skäl fann det ändamålslöst eller i praktiken utsiktslöst att lagstiftningsvägen uppnå en effektiv kontroll över tillverkning, import och innehav av apparater eller apparatdelar som lämpar sig för avlyssningsverksamhet. För att göra det möjligt att i framtiden vid behov kunna ingripa mot integritetsfarlig apparatur föreslog emellertid kommittén en fullmaktslag med bl. a. regler om tillstånd för innehav, import och försäljning av sådan apparatur, vilka föreskrifter avsågs träda i tillämpning efter beslut av regeringen.

Utskottet ansluter sig liksom departementschefen och flertalet remissinstanser till kommitténs bedömning rörande svårigheterna att få till stånd en meningsfull lagstiftning på nu ifrågavarande område. Mot förslaget om en fullmaktslagstiftning talar enligt utskottets mening också principiella skäl. Med hänsyn till att ovisshet råder om behovet av åtgärder och om vilka typer av apparater som kan tänkas bli föremål för ingripanden måste nämligen reglerna ges en förhållandevis allmän och vag utformning. Detta kan i sin tur leda till en viss rättsosäkerhet.

Med hänsyn till det anförda kan utskottet inte tillstyrka det i motionen 1837 framförda önskemålet om en fullmaktslagstiftning. Anledning synes inte heller föreligga att ge integritetsskyddskommittén något uppdrag av det slag som anges i motionen 1849. Samtidigt bör emellertid framhållas att det framdeles kan uppkomma behov av och praktiska förutsättningar

för att genom näringsrättsliga föreskrifter kunna kontrollera akustiska apparater som till sin typ är farliga från integritetssynpunkt. I sådant fall är det givetvis nödvändigt att åtgärder snabbt kan vidtas i syfte att försvåra användningen av integritetsfarlig apparatur. Med hänsyn härtill vill utskottet understryka vikten av att utvecklingen på området följs med uppmärksamhet, så att, om behov därav visar sig föreligga, förslag till erforderlig lagstiftning utan dröjsmål kan föreläggas riksdagen. Utskottet vill tillägga att rikspolisstyrelsen enligt säkerhetsskyddskungörelsen har viss skyldighet att följa utvecklingen inom den del av det tekniska området som bl. a. omfattar ljudåtergivningsapparater.

Under hänvisning till vad sålunda anförts avstyrker utskottet bifall till motionen 1837 och motionen 1849 i nu behandlad del.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen antar de i propositionen 1975:19 framlagda förslagen till lag om ändring i brottsbalken, lag om ändring i rättegångsbalken, lag om ändring i skadeståndslagen (1972:207) och lag om ändring i radiolagen (1966:755);
2. att riksdagen beträffande försvårande omständigheter vid olovlig avlyssning avslår motionen 1975:1849 i denna del (yrkande 1);
3. att riksdagen beträffande näringsrättsliga åtgärder avslår motionen 1975:1837 och motionen 1975:1849 i denna del (yrkande 2).

Stockholm den 8 april 1975

På justitieutskottets vägnar
LISA MATTSON

Närvarande: fröken Mattson (s), herrar Polstam (c), Larfors (s), Johansson i Växjö (c), Jönsson i Malmö (s), Westberg i Ljusdal (fp), Nygren (s), Bengtsson i Göteborg (c), fru Bergander (s), herrar Schött (m), Fransson (c), fru Wiklund (c), fru Andersson i Kumla (s), fru Lindquist (m) och herr Pettersson i Västerås (vpk).

Reservation

vid *punkten 3* i utskottets hemställan

av herr Pettersson i Västerås (vpk), som beträffande näringsrättsliga åtgärder anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 13 med "Utskottet delar" och slutar på s. 14 med "behandlad del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motionen 1837 har handeln med apparater som är lämpade för olovlig avlyssningsverksamhet ökat starkt, och det stora utbudet av sådana artiklar ökar riskerna för integritetsangrepp. Mot denna bakgrund anser utskottet i likhet med motionärerna att effektiva åtgärder behövs för att man skall komma till rätta med de problem som den tekniska utvecklingen medfört. Utskottet har ingen erinran i och för sig mot de nu framlagda förslagen men anser att propositionen också borde ha innehållit förslag om näringsrättsliga kontrollåtgärder beträffande utrustning som är särskilt lämpad för integritetskränkande avlyssning. Departementschefen har på närmare anförda skäl tagit avstånd från tanken på näringsrättsliga ingripanden mot andra apparater än radiosändare. Självfallet kan åtgärder av angiven art medföra praktiska svårigheter och gränsdragningsproblem men detta bör enligt utskottets mening inte avhålla samhället från att ingripa när det som nu är fråga om att skydda den personliga integriteten. Utskottet vill härvidlag peka på att integritetsskyddskommittén, som visserligen inte fann det ändamålsenligt att lagstiftningsvägen uppnå en effektiv kontroll över apparater eller apparatdelar som lämpar sig för avlyssning, ändå ansåg det erforderligt att skapa förutsättningar för ingripanden i framtiden mot sådana apparater och apparatdelar och i detta syfte framlade ett förslag till en fullmaktslag med bl. a. regler om tillstånd till innehav, import och försäljning av integritetsfarlig apparatur, vilka föreskrifter avsågs träda i tillämpning efter beslut av regeringen. Enligt utskottets mening är detta förslag väl ägnat att ligga till grund för en lagstiftning på området.

I enlighet med det anförda anser utskottet att föreskrifter bör utfärdas om tillstånd för innehav, införsel och överlåtelse av teknisk utrustning för avlyssning samt att regeringen på grundval av det av integritetsskyddskommittén framlagda förslaget bör förelägga riksdagen förslag till erforderlig lagstiftning härför. Vid utformningen av föreskrifterna måste givetvis beaktas att den legitima användningen av avlyssningsapparater inte onödigtvis försvåras. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionen 1837 och motionen 1849 i behandlad del bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen beträffande näringsrättsliga åtgärder med anledning av motionen 1975:1837 och motionen 1975:1849 i denna del (yrkande 2) ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

GOTAB 75 9250 S Stockholm 1975